

Neutralisering af tæver

En lille hjælp til dig der overvejer at få din tæve neutraliseret

Årsager til neutralisering

Der kan være flere årsager til at vælge at neutralisere sin tæve, herunder at undgå løbetid og uønsket drægtighed, behandle falsk drægtighed eller ovariecyster, mindske risiko for livmoderbetændelse eller mindske risiko for udvikling af brystkræft.

Generelt anbefales det at neutralisere tæver i en ung alder, hvis det på forhånd vides, at de ikke skal bruges på avl. Dette dels for at reducere risiko for udvikling af ovennævnte sygdomme og dels fordi der for unge, sunde og raske hunde er en mindre narkoserisiko ift. ældre og/eller syge hunde.

Kirurgisk neutralisering

Fordele ved kirurgisk neutralisering

Ved kirurgisk neutralisering fjernes tæves forplantningsevne, ligesom risikoen for udvikling af hormonbetingede tilstande, såsom falsk drægtighed og ovariecyster, hindres.

Livmoderbetændelse ses hos intakte tæver med stigende forekomst hos midaldrende/ældre tæver ift. unge. Årsagen til sygdommen er ikke fuldt klarlagt men menes at være relateret til en ubalance i hormonet progesteron i diøstrus (de første 70-90 dage efter løbetiden). Progesteron har en negativ effekt på immuncellernes beskyttelse af livmoderen, hvorfor længerevarende høj progesteron koncentration øger modtageligheden for infektion. Progesteron produceres i æggestokkene, og neutralisering hvor kun æggestokkene fjernes vil derfor *mindske* risikoen for pyometra, mens neutralisering hvor også livmoderen fjernes, helt fjerner risikoen for pyometra.

Brystkræft ses hyppigere hos intakte tæver ift. neutraliserede tæver med hyppigere forekomst hos små hunderacer ift. store hunderacer og højere risiko for ondartede tumorer hos ældre hunde ift. yngre hunde. Årsagen til udvikling af mamma tumorer er ikke fuldt klarlagt, men menes at være influeret af hormonerne østrogen og progesteron, der begge produceres i æggestokkene, hvilket forklarer den lavere forekomst hos neutraliserede tæver ift. intakte tæver.

Uden neutralisering menes risikoen for udvikling af mamma tumorer at være ca. 25%. Ved neutralisering før 2. løbetid reduceres denne risiko til ca. 8% og ved neutralisering før 1. løbetid reduceres den til under 1%. Neutralisering før 1. løbetid anbefales dog ikke grundet risiko for vækstforstyrrelser.

I tilfælde af mamma tumorer hos en intakt tæve, vil neutralisering samtidigt med kirurgisk fjernelse af tumor mindske risikoen for tilbagefald og derved øge tævens levetid.

Hvordan foregår kirurgisk neutralisering?

Der er to måder at neutralisere tæver på. Enten *ovariectomi (OVE)*, hvor kun de hormonproducerende æggestokke fjernes, eller *ovariehysterektomi (OVHE)* hvor både æggestokke, æggeledere og livmoderen fjernes.

Begge operationer foregår i fuld narkose. Når hunden sover klippes, vaskes og desinficeres operationsområdet for at forebygge infektion. Der laves herefter en åbning i bugvæggen, hvorigennem operationen udføres.

Hunden kan gå hjemme samme dag med smertestillende medicin til efterbehandling. Såret lukkes med indvendige sting, som opløses af sig selv og derfor ikke skal fjernes. Det anbefales dog altid, at hunden kommer til kontrol efter 10-12 dage og får tilset operationssåret. Er der spørgsmål i mellemtiden, er I selvfølgelig altid velkomne til at kontakte os.

For at fremme heling og undgå komplikationer anbefales det, at hunden bærer krave indtil komplet heling, hvilket som regel vil være efter 10-12 dage efter operationen. I denne periode bør hunden desuden holdes i ro ved at undgå vild leg samt holdes i snor på gåtur.

Såret bør tilses dagligt for at kontrollere, at det er rent og tørt. Såret bør så vidt muligt lades være i ro og kun rengøres ved behov, f.eks. hvis der observeres en smule klar, lugtløs sårvæske. I så fald anbefales lokalbehandling med klorhexidin pudder. Hævelse, rødme, blod og dårlig lugt er tegn på komplikationer og i sådanne tilfælde bør dyrlægen straks kontaktes.

Hvornår bør tæver kirurgisk neutraliseres?

Generelt anbefales det at neutralisere tæver mellem første og anden løbetid. Tæver kan principielt neutraliseres allerede før første løbetid, altså før de kommer i puberteten, men studier viser, at dette øger risikoen for udvikling af visse knoglesygdomme.

Tæver bør altid neutraliseres i hvileperioden mellem to løbetider (i anøstrus).

Neutralisering i østrus (løbetiden) bør undgås, da blodforsyningen til kønsorganerne er øget i denne periode, hvorfor der vil være risiko for et større blodtab under operationen. Ligeledes bør neutralisering i diøstrus (de første 70-90 dage efter løbetiden) undgås, da neutralisering i diøstrus kan fange tæven i et hormonspejl, hvor den vedvarer at være falsk drægtig. Efter diøstrus følger anøstrus, som varer i op til 7 mdr. indtil næste løbetid. Diøstrus og anøstrus kan dog være svære at skelne klinisk, hvorfor det anbefales at neutralisere tæven ca. en måned før næste løbetid, hvor tæven med meget stor sandsynlighed er i anøstrus.

Kemisk sterilisering

Ved ønske om at udskyde tævens løbetid i længere eller kortere tid, kan man væge at få tæven kemisk steriliseret. Begrebet sterilisering refererer til, at man (i en begrænset periode) fjerner hundens forplantningsevne uden at fjerne dens kønsorganer, som man gør ved neutralisering. I modsætning til neutralisering er kemisk sterilisation altså en reversibel proces, og tæven vil kunne anvendes til avl efter endt behandling.

Hvordan foregår kemisk sterilisering?

Ved kemisk sterilisering føres et lille hormon-implantat ind under huden, der blokerer produktionen af østrogen og progesteron. Dette giver midlertidig infertilitet og nedsat kønsdrift i 6-12 mdr., hvorefter behandlingen kan forlænges med et nyt implantat. Ønsker man ikke at forlænge behandlingen, vil der typisk gå 7-9 uger før hunden igen er fertil.

Implantatet findes i to styrker. Den laveste styrke har en effekt på minimum 6 måneder og noget længere hos små hunde. Den højeste styrke har effekt i ca. et år. Første gang implantatet anvendes, vil man typisk vælge den laveste styrke for at vurdere effekten.

Kemisk sterilisation regnes som doping

Vær opmærksom på at kemisk sterilisation regnes som doping i henhold til Dansk Kennel Klubs reglement.

Bivirkninger ved neutralisering

Risiko for overvægt

Hos neutraliserede tæver ses generelt en tendens til overvægt, idet stofgiftet nedsættes til ca. 80% af det oprindelige ved neutralisering. Energibehovet hos neutraliserede tæver vil derfor være lavere, og uden hensyntagen til disse forandringer vil konsekvensen ofte være overvægt. Efter neutralisering, er det derfor vigtigt at have fokus på motion og evt. skifte til et foder beregnet til neutraliserede hunde (mindre energirigt og mere fiberrigt) eller fodre med reduceret mængde. Overvægt kan hos hunde medføre en række livsstilssygdomme ligesom hos mennesker, f.eks. diabetes og ledsygdomme. Herudover er overvægtige hunde mindre tolerance for varme, og lever generelt kortere end normalvægtige hunde.

Risiko for pelsforandringer

Hos nogle hunde vil der kunne ses pelsforandringer efter neutralisering, herunder en øget vækst i udlaget (den inderste pels), mere kraftig eller kruset pels samt tab af glans. Dette rammer hyppigst racer med lang, krøllet pels.

Risiko for urininkontinens

Få tæver kan efter neutralisering udvikle urininkontinens, når de bliver ældre, hvilket vil sige, at de kan småtisse uden at være klar over det, f.eks. mens den sover. Inkontinens som følge af neutralisering skyldes dysfunktion af den hormonafhængige sphincter-mekanisme, der normalt gør tæven i stand til at tilbageholde urin. Problemet kan derfor behandles ved tildeling af østrogen-baseret medicin. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at der kan være andre årsager til urininkontinens, herunder urinvejsinfektion, urinvejssten eller misdannelser i urinvejene.